

BUIKZWAMMENDAG ZATERDAG 17 NOVEMBER 2012

Op zaterdag 17 november 2012 organiseert de Wetenschappelijke Commissie een studiedag over BUIKZWAMMEN. De dag vindt plaats op het Centraalbureau voor Schimmelcultures, Uppsalalaan 8 op de Uithof in Utrecht (030-2122600). Voor reisinformatie verwijzen we naar het eerste Coolianummer van dit jaar.

Het doel van deze dag is om geïnteresseerden een overzicht te bieden van zoveel mogelijk Nederlandse buikzwammen. Leo Jalink zorgt voor de inhoudelijke begeleiding.

De dag begint om 10.30 uur met een inleiding door Leo Jalink. Daarna kunnen de meegebrachte collecties bekeken en vergeleken worden. Er zullen enkele microscopen aanwezig zijn, maar u kunt natuurlijk ook uw eigen microscoop meenemen. 's Middags is er een gezamenlijke vondstbespreking. Einde tegen 16.00 uur.

Deelname is gratis voor leden van de NMV, maar u moet zich wel voor 1 november aanmelden (bij Mirjam Veerkamp, liefst per e-mail, veerkamp.berg@planet.nl). We gaan ervan uit dat de deelnemers zelf actief buikzwammen verzamelen voor deze dag. Buikzwammen blijven lang goed, dus u kunt nu al met verzamelen beginnen.

Namens de Wetenschappelijke Commissie: Mirjam Veerkamp en Nico Dam

ZUID-HOLLANDSE WERKDAG 13 OKTOBER 2012

Op zaterdag 13 oktober worden we verwacht in het gloednieuwe Jan Verwey Natuurcentrum, Zilverschoon 20, 2201 SX Noordwijk. Vanaf 9.30 uur staat daar de koffie voor ons klaar en kunnen we onze spullen neerzetten. Om 10.00 uur gaan we op pad naar een deel van Leeuwenhorst. Voor wie geen navigatiesysteem heeft het volgende:

Neem op de A44 de afslag Noordwijk, je rijdt dan op de N444. Op de eerste rotonde binnen de bebouwde kom rechtdoor (2e afslag), vervolgens de tweede straat rechts en de bestemming is bereikt! Van te voren aanmelden graag! (Er zijn al een paar mensen die dat gedaan hebben trouwens). Als er nog vragen zijn, hoor ik het wel. [e-mail g.fransen@hetnet.nl](mailto:g.fransen@hetnet.nl)

Grieta Fransen

SOVON-DAG: 24 NOVEMBER 2012 VOFF-programma – exoten: van waarnemen tot actie

Op zaterdag 24 november 2012 vindt in Nijmegen de Landelijke Dag plaats. Deze wordt georganiseerd door Sovon in samenwerking met de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU), Vogelbescherming Nederland en de Stichting VOFF. Het door de VOFF georganiseerde parallelprogramma tijdens deze dag staat in het teken van exoten. In een serie lezingen wordt dit

thema nader belicht. Daarnaast zijn er tal van stands van organisaties, werkgroepen, boek- en veldmaterialenverkopers en aanbieders van natuurreizen. Deze dag is vrij toegankelijk en interessant voor iedereen die geïnteresseerd is in de Nederlandse – én exotische – flora en fauna.

De VOFF (Stichting VeldOnderzoek Flora en Fauna) is het samenwerkingsverband van de PGO's, waaronder NMV. In de loop van het najaar kunt u meer details over het exotenprogramma vinden op www.voff.nl of op www.mycologen.nl

De Landelijke Dag vindt plaats op de Universiteit Nijmegen: in de Refter, de hal van het Erasmusgebouw en in het bijbehorende collegezalencomplex.

HET ASCOMYCETENPROJECT

U heeft er vast nog nooit van gehoord, het Ascomycetenproject. Maar in feite zijn enkele NMV leden al ongeveer anderhalf jaar bezig met een project om het determineren van ascomyceten toegankelijker te maken. De eerste resultaten daarvan kunt u sinds kort bekijken, op de NMV webstek:

<http://www.mycologen.nl/Ascomyceten>

Of kijk op de thuispagina van de webstek; onder het menu Determineren vindt u ook het Ascomycetenproject.

Achtergrond

Denk eens aan een willekeurige paddenstoelenexcursie. Welke paddenstoelen mogen zich dan in de meeste belangstelling verheugen? Dat zullen vrijwel altijd Vliegenzwammen en consorten zijn. Plaatjeszwammen eerst. De overige groepen komen er ietwat stiefmoederlijk vanaf. Terecht is dat natuurlijk niet. Korst-, buik-, koraal-, zakjes-, tril- en roestzwammen zijn ook zwammen, en minstens zo interessant als plaatjeszwammen. Maar ze zijn kleiner, minder kleurrijk, en/of lastiger te determineren. De werkgroep Cristella is opgericht om de aandacht voor die 'verwaarloosde' groepen te vergroten. In de praktijk is dat zo geëvolueerd dat Cristella vooral naar basidiomyceten-zonder-lamellen kijkt; ascomyceten blijven ook hier helaas onderbelicht.

Tijdens het Cristella-weekend in Bergen, najaar 2010, werd het idee geopperd om meer actief te proberen de aandacht voor ascomyceten te vergroten. Maar wat te doen? We vermoedden dat het gebrek aan gebruikersvriendelijke determinatieliteratuur de hoofdoorzaak zou kunnen zijn voor het gebrek aan belangstelling. Ietwat gechargeerd kun je stellen dat een boek zoals "Funga Nordica" niet bestaat voor ascomyceten. Het dichtst in de buurt komt mogelijk Dennis' "British Ascomycetes", maar daar staan geen sleutels tot de soorten in, en het is inmiddels verouderd. "Nordic Macromycetes" deel I is erg incompleet waar het de kleinere asco's betreft, "Ellis & Ellis" is volledig gebaseerd op het substraat (en ook lang niet overal compleet). Al deze boeken zijn inmiddels lastig (of helemaal niet meer) verkrijgbaar. Verder

is er vreselijk veel literatuur verspreid over allerlei tijdschriften en boeken, en verandert er de laatste jaren, door nieuwe inzichten in de verwantschappen, onoverzichtelijk veel in de systematiek en nomenclatuur.

We besloten om de haalbaarheid na te gaan van het maken van een eigen sleutel tot alle ascomyceten die uit Nederland gemeld zijn, plus diegene die hier te verwachten zijn. In eerste instantie richten we ons op de inoperculate ascomyceten; voor de operculate soorten is nog relatief veel andere literatuur beschikbaar. Gelukkig hebben we in Nederland een aantal ascomyceten-specialisten, en die waren bereid hieraan mee te werken. Minder gelukkig was dat we het project nogal onderschat hadden. Er zijn werkelijk heel erg veel ascomyceten! Maar nu liggen er dan toch de eerste resultaten.

Op de NMV-webstek zullen op ongeregelde tijden sleutels tot verschillende groepen ascomyceten worden gepubliceerd. Onze aanpak richt zich in eerste instantie op de genera, waarbij we literatuurverwijzingen zullen geven voor verder determinatie. Hopelijk volgen te zijner tijd ook sleutels tot de soorten binnen de genera. We willen proberen de sleutels zo toegankelijk mogelijk te maken, door veel illustraties op te nemen. Op internet is dat makkelijk en kosteloos; het betekent wel dat we, in ieder geval voorlopig, afzien van papieren publicatie.

De eerste lichting sleutels die nu op de webstek beschikbaar is (adres zie boven), betreft een start sleutel, sleutels tot de Sclerotiniaceae en Rutstroemiaceae (bekerzwammen die uit sclerotia (bijv. Anemonebekerzwam) of uit zwart 'verkoold' (gestromatiseerd) plantenweefsel groeien (bijv. Eikelbekertje)), en sleutels tot alle hier redelijkerwijs te verwachten Pyrenomyceten. In de opmaak van die laatste sleutels is al ruimte uitgespaard voor illustraties, maar die zijn er op dit moment alleen voor deelsleutel A8; het tekenen is erg tijdrovend (hulp is welkom!).

Op dit moment wordt er door de volgende personen actief aan de sleutels gewerkt (alfabetisch): Nico Dam, Stip Helleman, Jan Hengstmengel, Marian Jagers, Henk Lammers, Luciën Rommelaars, Inge Somhorst; Aldert Gutter houdt de webstek bij. Mogelijk ziet u bekenden in die lijst, waarvan u denkt: 'Hé, dat is helemaal geen ascomycetenspecialist!' Dat klopt, maar interesse maakt veel goed, en ook met literatuurstudie en samenwerking kun je een eind komen. Dit is dan ook geen besloten club; iedereen die denkt wat te kunnen inbrengen en zich ervoor wil inzetten, is van harte welkom. Ook houden we ons aanbevolen voor (constructief) commentaar op de sleutels!

Nico Dam (namens de medewerkers aan het ascomycetenproject)

LEDENLIJST

De afgelopen jaren werd met aflevering 4 van Coolia ook een ledenlijst meegestuurd. Omdat er per jaar nooit heel erg veel veranderingen zijn, zien we daar dit jaar van af. Wie toch graag een update van de ledenlijst ontvangt, kan een mail sturen naar de ledenadministratie; u krijgt dan een pdf-bestand.

DE 1^E OVERIJSSELSE ZWAMDAG IS EEN FEIT

Een lang gekoesterde wens ging in vervulling toen op 5 mei 2012 in het Natuur Activiteiten Centrum 'de Koppel' voor het eerst een Zwamdag werd gehouden. De organisatie daarvan lag in handen van Gert Diepeveen, die de contacten met het centrum regelde en André Houter, districtscoördinator van Overijssel, die verantwoordelijk was voor de programmering.

De zwamdag werd, na ontvangst met koffie, om 10 uur geopend door de voorzitter van de Hardenbergse IVN, T. Ekkelenkamp. Wim Ligterink en Bernhard de Vries waren bereid gevonden een presentatie te houden, alsook Gerben Winkel, die een prachtige diashow had vervaardigd. Nu zijn we van Gerben wel wat gewend, maar wat hij die dag vertoonde, maakte diepe indruk op de aanwezigen. De opkomst bestond uit 25 personen, allen op de een of andere manier betrokken bij de kartering en meestal ook het NEM-meetnet.

Verschillende werkgroepen, uit Twente, Nijverdal, Hardenberg en Deventer, waren in de gelegenheid gesteld zich voor te stellen en hun activiteiten toe te lichten, al dan niet vergezeld van beeldmateriaal. Duidelijk werd dat de groepen nogal wat verschilden in leeftijd, wat ook verschil betekende in kennisniveau en determinatiebekwaamheid, waaronder het al of niet toepassen van microscopie e.d. De uitwisseling van ervaringen was leerzaam. Er was geanimeerd overleg en nu men elkaar kent, is eerder en gericht contact mogelijk.

In de middagpauze kon men genieten van een keur van door velen meegebrachte taarten, soep, fruitsalade en zo meer, wat sfeer gaf en gemoedelijkheid. Ook de tafel met weg te geven of te verkopen boeken kreeg veel aandacht. Een korte wandeling in de middagpauze door het aangrenzende natuurgebied rond de Vecht leverde ook nog vondsten van paddenstoelen op!

De kartering in Overijssel is groeiende, meldde André Houter in zijn afsluitende bijdrage. 15 Jaar geleden waren er maar weinigen die waarnemingen doorgaven, nu zijn er hele groepen die met regelmaat zelf lijsten invoeren in Spot of doorgeven. Houter wees nog eens op het belang van melding van alle vondsten, en ook op de nog slecht geïnventariseerde gebieden in Overijssel. Op verzoek kunnen door hem inlichtingen over die 'witte plekken' verstrekt worden. Samengevat: de kartering kreeg veel aandacht, Spot werd weer eens duidelijk op de kaart gezet, men herkende elkaar in het karteringswerk, men wist wie waarover benaderd kon worden en voelde zich gestimuleerd.

Besloten werd de zwamdag jaarlijks te houden; volgend jaar in februari/maart en zo mogelijk jaarlijks op een wisselende plaats, zodat iedere groep gastvrouw/gastheer kan zijn. Met die overeenstemming besloot Gert Diepeveen tenslotte om 16.15 uur de dag. Nadat alles weer opgeruimd was, kon de organisatie het niet nalaten om, onder het genot van een drankje, de dag nog even gauw voorlopig te evalueren... ze waren het er snel over eens: bij beiden overheerste tevredenheid; kortom: een geslaagde dag!

NIEUWJAARSBIJEENKOMST: 12 JANUARI 2013

Onze volgende nieuwjaarsbijeenkomst zal plaatsvinden op zaterdag 12 januari 2013 in het WICC te Wageningen. Iedereen die een praatje (bij voorkeur met plaatjes) wil houden kan zich voor 1 november opgeven bij de secretaris, Jac Gelderblom, graag met de duur van het praatje, de titel en eventueel benodigde hulpmiddelen (beamer o.i.d.). Het programma en eventueel verdere bijzonderheden zullen in de volgende Coolia worden gepubliceerd.

Jac Gelderblom, Secretaris NMV

CHEMICALIËNVERKOOP

Zoals bekend worden op de nieuwjaarsbijeenkomst diverse chemicaliën verkocht. Deze zijn echter alleen op bestelling leverbaar. Omdat de laatste jaren het aantal bestellingen sterk is toegenomen, is het onmogelijk geworden dit binnen korte tijd te realiseren. Vandaar dat we uw bestelling graag **vóór 15 november** tegemoet zien. Bestellingen voor deze datum worden zeker gehonoreerd. Van bestellingen die later binnenkomen is het niet zeker dat we ze op de nieuwjaarsbijeenkomst hebben.

De volgende chemicaliën kunnen worden besteld: ammonia, KOH 5%, KOH 10%, Melzer's reagens, Katoenblauw, Congorood en Immersieolie, dekglaasjes en objectglaasjes.

Bestellingen vóór 15 november bij Atte van den Berg.

Email: atte@xs4all.nl of telefonisch tussen 19.00 en 20.00 uur, tel. 0570-522176.

Atte van den Berg

ALGEMENE LEDENVERGADERING EN BIBLIOTHEEKMIDDAG

De Algemene Ledenvergadering met aansluitend de Bibliotheekmiddag vindt plaats op 23 februari 2013.

FLORADAG 2013

De Floradag 2013 zal plaatsvinden op zaterdag 6 april 2013 in Naturalis te Leiden. Het programma treft u aan in het volgende nummer van Coolia.

Jac Gelderblom, Secretaris NMV